

O'RTA MAXSUS VA PROFESSIONAL TA'LIM TASHKILOTLARI PEDAGOG KADRLARINI ATTESTATSIYADAN O'TKAZISH UCHUN UMUMIY GIGIYENA VA EKOLOGIYA FANIDAN MALAKA TEST SINOVI TOPSHIRIQLARI SPETSIFIKATSIYASI

I. Maqsad

Mazkur test varianti tafsilotining maqsadi kasbiy ta'lim fanlarini bilish darajasini baholashning malaka toifalarini berish test tizimi doirasida Umumiy gigiyena va ekologiya fani talabgorlarining bilim darajasini aniqlash va sertifikatlash uchun qo'llaniladigan test varianti formati (topshiriqlar soni, turi, vaqt me'yori), fan mazmuni tarkibi, kognitiv ko'nikma darajalari, baholash mezonlari va talabgorlarning tayyorgarlik darajasiga qo'yiladigan talablarni belgilashdan iborat.

II. Me'yoriy asoslar

1.O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 17-sentyabrdagi **"Maktabgacha, umumiy o'rta, o'rta maxsus, professional va maktabdan tashqari ta'lim tashkilotlari pedagog kadrlarini attestatsiyadan o'tkazish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"**gi 572-sonli Qarori.

III. Baholash qamrovi: mazmun sohalari

Umumiy gigiyena va ekologiya

- 1.Umumiy gigiyena va ekologiya fanining predmeti va vazifalari;
- 2.Havo muhitining gigiyenik ahamiyati. Quyosh radiatsiyasining gigiyenik ahamiyati;
- 3.Tuproq gigiyenasi. Tuproqning gigiyenik va epidemiologik ahamiyati;
- 4.Suv gigiyenasi va aholini suv bilan ta'minlash;
- 5.Turar joyning gigiyenik ahamiyati;
- 6.Ovqatlanish gigiyenasi .Ovqatlanishni to'g'ri tashkil etish. Ovqatdan zaharlanish.

IV. Baholanadigan mazmun sohalar va konstruktlar

T/r	Mazmun sohalar	Konstruktlar	Ulushi (%)	Testlar soni
1.1	Umumiy gigiyena va ekologiya fanining predmeti va vazifalari	Umumiy gigiyena va ekologiya fanining predmeti va vazifalarini, tibbiy ta'lim tizimida "Umumiy gigiyena va ekologiya" fanining tutgan o'rni. "Aholi salomatligi" tushunchasi, salomatlik ko'rsatkichlarining yashash sharoitlariga bog'liqligini, atrof muhit va ekologik omillar haqida bilim va tushunchalarni bilishi kerak.	10 %	4 ta
1.2	Havo muhitining gigiyenik ahamiyati. Quyosh radiatsiyasining gigiyenik ahamiyati	Atmosfera havosining fizikaviy xossalariga gigiyenik ta'rifni, atmosfera havosining fizikaviy xossalarini biologik va umumsanitar ahamiyati: harorat, namlik, havoning harakat tezligi, barometrik bosim va havoning elektrlanganlik holatini tekshirishni, quyosh radiatsiyasining gigiyenik ahamiyatini, infraqizil ko'rinadigan va ultrabinafsha nurlarining biologik ahamiyatini holatini tekshirish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.	17.5 %	7 ta
1.3	Tuproq gigiyenasi. Tuproqning gigiyenik va epidemiologik ahamiyati.	Atrof muhitning omili sifatida tuproq muhitiga umumiy gigiyenik ta'rifini, tuproqning sanitar va epidemiologik ahamiyati haqida tushunchalarni, O'zR hududining biogeokimyoviy foni va asosiy endemik kasalliklar, ularni oldini olish tadbirlarini, tuproqning ifloslanishi va uni tozalash haqida bilim va ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.	12.5 %	5 ta
1.4	Suv gigiyenasi va aholini suv bilan ta'minlash	Suvning fiziologik va gigiyenik roli, uning epidemiologik ahamiyatini, aholining suv ta'minotini dunyo muammosi ekanligini, O'zR hududidagi suv manbalariga gigiyenik ta'rif va ekologik muammolarni, ichimlik suvining sifatiga bo'lgan gigiyenik talablarni, ichimlik suvining sifatini yaxshilashdagi asosiy va yordamchi usullarni qo'llash haqida bilim va ko'nikmalariga ega bo'lishi lozim.	22.5 %	9 ta
1.5	Turar joyning gigiyenik ahamiyati	Turar joylar mikroiklimiga qo'yiladigan gigiyenik talablarni, turar joylar namligi, isitish tizimi, havo ventilyatsiyasiga	10 %	4 ta

		qo'yiladigan gigiyenik talablar haqida bilim va ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.		
1.6	Ovqatlanish gigiyenasi. Ovqatlanishni to'g'ri tashkil etish. Ovqatdan zaharlanish	Aholi salomatligi uchun ovqatlanishning ahamiyatini, zamonaviy sharoitda ovqatlanish muammosining o'tkirligini belgilovchi omillarni, ovqatdan zaharlanishlar tushunchasi, tasnifini zamonaviy ekologik sharoitlarda ovqatlanishni ratsionallashtirish imkoniyati haqida bilimlariga ega bo'lishi kerak.	27.5 %	11 ta

V. Baholanadigan kognitiv ko'nikmalar va taqsimoti

T/r	Kognitiv daraja	Izohi	Ulushi (%)
1.	Bilish	Fanga doir nazariy ma'lumotni, atama va qoidalarni eslab qolish, tushunish, nazariy jihatdan tahlil qila olish	25%
2.	Qo'llash	O'zlashtirgan nazariy bilim va tushunchalarni yangi kontekstlarda (ta'limiy, muammoli vaziyat va pedagogik-psixologik holatlarda) ishlata olish	50%
3.	Mulohaza qilish	Muayyan faktlar, dalillar va normalarni mantiqiy bog'liq tarzda tahlil qilib, jarayonlarning ketma-ketligini farqlab, vaziyatni analiz qilib, xulosalar chiqara olish	25%

VI. Test turlari va taqsimoti

T/r	Test turi	Izohi
1.	Y1	To'rtta variantdan bittasi to'g'ri bo'lgan muqobil javobli yopiq test
2.	Y2	Tartiblangan bir nechta javoblardan to'g'rilarini topishni talab qiladigan muqobil javobli yopiq test
3.	Y3	Moslashtirishni talab qiladigan yopiq test
4.	Y4	Gap yoki jarayonlarni to'g'ri ketma-ketlikda joylashtirish talab etiladigan yopiq test

VII. Baholash mezonlari va ajratilgan vaqt

Test topshiriqlari umumiy 80 ball bilan baholanadi.

Har bir to'g'ri javob 2 ball, noto'g'ri javob esa 0 ball bilan baholanadi.

VIII. Imtihon tartibi

Taqiqlangan vositalar: imtihon vaqtida mobil telefon, aqlli soat, planshet yoki elektron eslatmalardan foydalanish qat'iyan man etiladi.

Axloq va intizom: nusxa ko'chirish, yordam so'rash yoki yordam berish,

imtihon davomida gaplashish, ruxsatsiz chiqish kabi holatlar taqiqlanadi.

Nazoratchi qoidabuzarlikni aniqlaganda, uni rasmiylashtirib, tinglovchini testdan chetlashtiradi va natijasi bekor qilinadi.

IX. Inklyuziya va moslashtirish

Alohida ta'limga ehtiyoji bor talabgorlar uchun qo'shimcha 15 % vaqt beriladi. Shuningdek, topshiriqlarning berilish shakli va turi ham ularga mos va qulay shaklda taqdim etiladi.

Ko'rish sohasida imkoniyati cheklangan talabgorlar savollarni o'qib berishi uchun maxsus texnik yordamchi bilan kelishiga ruxsat etiladi, faqat savolning to'g'ri javobini aytishi mumkin emas.

X. Tavsiya etilgan adabiyotlar

1. S.S.Solixo'jaev - «Gigiyenadan amaliy mashg'ulotlar» o'quv qo'llanma «Ibn Sino» nashriyoti 1996 y.
2. B.Duschanov - «Umumiy gigiyena» - «Ibn Sino» nashriyoti 2001 y.
3. I.Xolliyev, A.Ikromov «Ekologiya» Toshkent «Mehnat» nashriyoti 2001-yil.
4. X.S.Yuldoshev - «Ekologiya va tabiatni muhofaza qilish asoslari» - «Mehnat» 2003
5. I.Xolliyev - «Ekologiya» - «Talqin» 2004 y.